

УДК 377.014.6:005.6(410)

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Валентина Радкевич,

*доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
директор Інституту професійної освіти
НАПН України,*

<https://orcid.org/0000-0002-9233-5718>

e-mail: mrs.radkevich@gmail.com

Анотація. Досліджено механізми забезпечення якості професійної освіти і підготовки у Великій Британії в контексті сучасних викликів. Висвітлено нормативно-правову базу, основні принципи та підходи, що формують систему якості професійної освіти і підготовки фахівців у цій країні. Розкрито роль державних і недержавних інституцій у моніторингу та оцінюванні освітніх стандартів, специфіку процедур сертифікації й акредитації, які гарантують відповідність підготовки фахівців ринковим потребам. Узагальнено досвід Великої Британії як потенційний орієнтир для вдосконалення системи професійної освіти в Україні

Ключові слова: професійна освіта, підготовка, законодавство, стандарти, якість, моніторинг, сертифікація, акредитація, Велика Британія.

MECHANISMS FOR ENSURING THE QUALITY OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING OF SPECIALISTS IN THE UNITED KINGDOM

Valentina Radkevych,

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full
Member (Academician) of the NAES of Ukraine,
Director of the Institute of Vocational Education
of the NAES of Ukraine*

Abstract. The mechanisms for ensuring the quality of professional education and training in the United Kingdom have been investigated in the

context of contemporary challenges. The study highlights the regulatory and legal framework, core principles, and approaches that shape the quality assurance system for professional education and specialist training in this country. The roles of both state and non-state institutions in monitoring and evaluating educational standards are elucidated, along with the specifics of certification and accreditation procedures that ensure the alignment of specialist training with labor market demands. The experience of the United Kingdom is summarized as a potential benchmark for enhancing the professional education system in Ukraine.

Keywords: professional education, training, legislation, standards, quality, monitoring, certification, accreditation, United Kingdom.

Питання забезпечення якості у системі професійної освіти і підготовки (далі – ПОП) у європейських країнах набуває дедалі більшої значущості в умовах глобалізації, технологічного прогресу та швидких змін на ринку праці. Зокрема у Великій Британії, де система ПОП відіграє ключову роль у підготовці кваліфікованих кадрів для економіки, механізми гарантії її якості стають важливим інструментом забезпечення конкурентоспроможності як окремих фахівців, так і країни загалом. З огляду на це, зумовлюється необхідність аналізу цих механізмів у контексті сучасних викликів, таких як цифровізація, автоматизація та зростання попиту на адаптивні навички (Brynjolfsson & McAfee, 2014). Система ПОП у Великій Британії є однією з найбільш розвинених і структурованих у світі, що обумовлено багатовіковими традиціями освіти, високим рівнем індустріалізації та адаптацією до сучасних економічних потреб. Вона спрямована на підготовку кваліфікованих фахівців для різних галузей економіки, поєднуючи теоретичні знання з практичними навичками, має чітку ієрархічну структуру, що складається з кількох видів та рівнів кваліфікацій, а також інституційних організацій.

У розвитку системи ПОП у Великій Британії важлива роль відводиться Національній рамці кваліфікацій (NQF), яка охоплює професійні та загальні національні кваліфікації (NVQ та GNVQ). Це слугує нормативною базою стандартизації підготовки фахівців з метою забезпечення її відповідності потребам ринку праці (Radkevych et al., 2023). ПОП у Великій Британії поділена на п'ять рівнів компетентностей у рамках NVQ, що відображають поступове зростання складності завдань і відповідальності: *перший рівень:*

виконання простих одноманітних завдань, що не потребують значної автономії; *другий*: самостійне виконання роботи з певною відповідальністю; *третій*: виконання складних і творчих завдань із широким спектром професійної діяльності (для багатьох професій це найвищий рівень кваліфікації); *четвертий*: комплексні спеціалізовані роботи, що включають планування та розв'язання професійних проблем; *п'ятий*: роботи, які вимагають управлінських навичок і лідерських якостей (цей рівень належить до вищої професійної освіти (Vocational Higher Education)). Така структура була запроваджена у 1986 році з ініціативи уряду Маргарет Тетчер для створення ступеневої системи підготовки кадрів (Smith, 2015). Вона дає змогу фахівцям поступово підвищувати свою кваліфікацію залежно від кар'єрних амбіцій і потреб роботодавців. Поряд із цим, у системі ПОП Великої Британії існують проблеми, пов'язані з невідповідністю між освітніми програмами та потребами ринку праці, а також нерівномірним доступом до якісної ПОП у різних регіонах країни (Hodgson & Spours, 2019). З огляду на це, урядові реформи (впровадження T Levels) та посилення ролі Управління зі стандартів в освіті, дитячих служб і навичок показують, що держава прагне покращити якість підготовки фахівців з метою підвищення рівня працевлаштування випускників, продуктивності економіки та соціальної стабільності (ENQA, 2020). Тобто, у Великій Британії, де частка малого та середнього бізнесу в економіці є значною, потреба у кваліфікованих кадрах, підготовлених за високими стандартами, залишається критично важливою (Department for Education, 2022).

Мережа навчальних закладів ПОП у Великій Британії визначається їхньою спеціалізацією, рівнем акредитації та цільовою аудиторією. Наприклад, коледжі подальшої освіти (Further Education Colleges) часто виступають проміжною ланкою між середньою та вищою освітою. У цих навчальних закладах готують спеціалістів із практичними навичками для конкретних професій. Це можуть бути електрики, механіки, будівельники, перукарі, кухарі тощо. Їх підготовка здійснюється відповідно до рамки професійних кваліфікацій NVQ на першому-третьому рівнях. Такі програми зазвичай тривають від кількох місяців до двох–трьох років і не вимагають вступу до університету. Фахівців із вищою професійною кваліфікацією: на четвертому–п'ятому рівнях NVQ готують із більш складними навичками, які можуть включати проєктування, планування чи менеджмент. Зокрема на четвертому рівні кваліфікація частково

наближається до рівня «молодшого спеціаліста» (як-от в Україні), але вже з елементами вищої освіти, а п'ятий рівень вважається рівнем вищої професійної освіти. Ці програми можуть реалізовуватися в коледжах або у співпраці з підприємствами через систему учнівства. Деякі коледжі пропонують програми Foundation Degrees (два роки), які є початковим етапом здобуття вищої освіти і можуть бути продовжені до повного бакалаврату (ще один–два роки) у співпраці з університетами. Ці програми орієнтовані на практичні навички і часто поєднуються з роботою, що робить їх ближчими до професійної освіти, але вони вже належать до системи вищої освіти.

Згідно з дослідженням Tight (2019), коледжі подальшої освіти є важливим елементом системи ПОП, оскільки вони пропонують гнучкі програми, орієнтовані на практичні навички, що відповідають потребам ринку праці. Навчальні центри, у свою чергу, можуть мати більш вузьку спеціалізацію, зосереджуючись на короткострокових курсах чи професійній перепідготовці фахівців. Їх структура часто менш формалізована порівняно з коледжами й залежить від правового статусу та джерел фінансування. Державні коледжі часто підпорядковуються національним стандартам освіти, тоді як приватні навчальні центри можуть мати більшу автономію у формуванні змісту освітніх програм (Bennett & McGuinness, 2020). Ця різниця впливає на організаційну структуру, яка може включати адміністративні підрозділи, викладацький склад, а також служби підтримки учнів. З 1992 року, відповідно до Закону про повну вищу та спеціальну середню освіту, коледжі подальшої освіти стали автономними установами (Legislation.gov.uk, 1992). Ці коледжі пропонують широкий спектр освітніх програм (п'ять–шість напрямів підготовки): від короткострокових курсів до підготовки для вступу на програми вищої освіти. Автономія коледжів подальшої освіти дає змогу швидко реагувати на зміни ринку праці, адаптуючи навчальні плани до актуальних галузевих потреб (Wolf, 2015). Коледжі можуть співпрацювати з навчальними центрами, надаючи учням ґрунтовну теоретичну підготовку, тоді як останні доповнюють її практичними навичками. Така синергія сприяє створенню цілісної системи ПОП, що охоплює різні види і форми підготовки. Наприклад, у країнах із розвинутою системою ПОП, таких як Німеччина, дуальна модель навчання інтегрує коледжі та підприємства, що дає змогу учням ефективно поєднувати теорію і практику (Euler, 2013).

Одним із основних законодавчих актів, що регулюють якість ПОП у Великій Британії є Закон про освіту. Він визначає повноваження державних органів щодо інспектування та оцінювання якості навчальних закладів (Legislation.gov.uk, 2002). Перший розділ цього закону встановлює правову основу проведення інспекцій у школах, коледжах і інших навчальних закладах ПОП (Great Britain, 2002). Законодавство акцентує увагу на необхідності забезпечення високих стандартів навчання та захисту інтересів учнів. Іншим важливим нормативним актом є Закон про учнівство, навички, дітей та навчання (Legislation.gov.uk, 2009). Цей закон регулює систему учнівства та професійної підготовки, встановлюючи стандарти для освітніх програм ПОП. Він також визначає механізми фінансування та оцінювання якості навчання учнів (Great Britain, 2009). Також важливим є Кодекс якості для коледжів подальшої освіти, який встановлює принципи управління та внутрішнього оцінювання якості ПОП. Цей документ слугує орієнтиром для навчальних закладів ПОП, допомагаючи їм відповідати вимогам Ofsted (Quality Assurance Agency, 2022).

Ключовими механізмами забезпечення якості ПОП у Великій Британії є сертифікація та акредитація, спрямовані на гарантування відповідності освітніх програм потребам ринку праці, забезпечення високого рівня кваліфікації випускників та підтримку довіри до системи ПОП з боку роботодавців і суспільства. Зокрема в контексті ПОП, сертифікація це процес офіційного визнання досягнень особи у здобутті певної кваліфікації, що підтверджується видачею відповідного документа – сертифіката. Під час сертифікації відбувається оцінювання компетентностей, здобутих як через формальну освіту, так і через неформальне навчання чи практичний досвід роботи. Процес зазвичай включає практичні завдання, портфоліо виконаних робіт та, у деяких випадках, теоретичні іспити. Регулювання сертифікації здійснюється через низку нормативних документів. Одним із основних є Regulated Qualifications Framework (RQF), який замінив попередні рамки NVQ та Qualifications and Credit Framework (QCF) у 2015 році. RQF визначає структуру кваліфікацій, їх рівні та критерії оцінювання, забезпечуючи прозорість і порівнюваність сертифікатів (Ofqual, 2020). Крім того, організації Awarding Organisations, General Conditions of Recognition та Office of Qualifications and Examinations Reg (Ofqual), встановлюють вимоги до розроблення, видачі та моніторингу кваліфікацій (Ofqual, 2021). Зокрема, Ofqual встановлює критерії та вимоги до акредитації кваліфікацій, що забезпечує їх визнання на ринку праці та відповідність

потребам роботодавців. Вона також контролює діяльність організацій, які видають сертифікати й дипломи про ПОП, сприяє підвищенню рівня довіри суспільства до результатів кваліфікаційних екзаменів. Регулярні перевірки й аудит, які проводить Ofqual, допомагають виявляти можливі порушення й оперативно реагувати на них. Сертифікати NVQ видаються після оцінювання практичних навичок та знань, часто на робочому місці, акредитованих організаціями (Awarding Bodies). Окрім NVQ, існують також Загальні національні кваліфікації, які зосереджені на більш широкій підготовці до певної професії. Таким чином, сертифікація стосується учнів і підтверджує їхню кваліфікацію для роботи в конкретній сфері.

Метою акредитації є гарантування того, що ПОП, яку надають навчальні заклади, відповідає потребам суспільства, ринку праці та стандартам. У цьому контексті акредитація слугує інструментом підвищення прозорості, довіри та конкурентоспроможності навчальних закладів. Акредитація – це формальна процедура, у рамках якої незалежний орган оцінює якість освітньої діяльності навчального закладу чи освітньої програми на основі заздалегідь визначених критеріїв. Зазвичай вона охоплює аналіз навчальних планів, кваліфікації викладачів, інфраструктури, результатів навчання учнів та управлінських процесів. Основними принципами акредитації є об'єктивність, прозорість, незалежність і орієнтація на постійне вдосконалення (European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2015). Ці принципи забезпечують неупередженість оцінювання та сприяють довірі до її результатів.

Якість ПОП регулюється низкою підзаконних актів і стандартів. Наприклад, Національні стандарти учнівства (Apprenticeship Standards), розроблені Інститутом учнівства та технічної освіти визначають мінімальні вимоги до змісту та результатів навчання відповідно до освітніх програм ПОП. Ці стандарти є обов'язковими для виконання всіма провайдерами, що підлягають інспектуванню (Institute for Apprenticeships and Technical Education, 2021). Вони являють собою набір правил, норм або вимог, які встановлюють мінімально прийнятний рівень характеристик послуги чи процесу, а також є базою для порівняння, що дає змогу об'єктивно оцінити, чи відповідає об'єкт аналізу заданому рівню якості. Наприклад, у сфері освіти міжнародні стандарти, такі як Програма міжнародного оцінювання студентів (PISA), встановлюють конкретні показники для оцінювання знань учнів (OECD, 2019b). Так, якщо стандарт якості ПОП вимагає

«високого рівня знань», то критеріями можуть бути «точність відповідей», «глибина аналізу» або «швидкість виконання завдань». Отже, стандарти задають загальну рамку, а критерії конкретизують її для практичного застосування. Без чітких стандартів критерії втрачають орієнтир, а без критеріїв стандарти залишаються абстрактними й складними для реалізації. Розроблення критеріїв потребує врахування їх валідності та надійності. Валідність передбачає, що критерії дійсно вимірюють те, що мають вимірювати, а надійність гарантує стабільність результатів оцінювання за різних умов (Carmines & Zeller, 1979).

У формуванні стандартів ПОП особливу роль відіграє держава через діяльність таких органів, як Рада з підготовки кадрів, створена ще у 1964 році на основі Закону про виробниче навчання (Legislation.gov.uk, 1982). Цим законом підвищується роль стейкхолдерів у формуванні стандартів та здійсненні контролю за їх дотриманням. Наукові дослідження підтверджують, що ігнорування стейкхолдерів призводить до зниження ефективності та якості ПОП (PMI, 2021). У дотриманні стандартів та захисті прав учасників освітнього процесу важливе значення мають механізми інспектування та моніторингу, які є взаємопов'язаними, але різними за своєю суттю процесами. Зокрема інспектування передбачає періодичну детальну перевірку діяльності навчальних закладів з метою оцінювання відповідності встановленим стандартам. Воно зазвичай проводиться зовнішніми органами, такими як Office for Standards in Education, Children's Services and Skills (Ofsted) і має на меті виявлення недоліків та надання рекомендацій (Woods et al., 2020). Моніторинг, натомість, є безперервним процесом спостереження, спрямованим на відстеження змін у діяльності навчальних закладів у реальному часі. Він може включати як внутрішні (самооцінювання), так і зовнішні (регуляторні) механізми (OECD, 2019a). Їх спільною метою є забезпечення високої якості ПОП та підтримка сталого розвитку навчальних закладів.

Ofsted був створений у 1992 році для підвищення стандартів освіти та догляду за дітьми через незалежне оцінювання діяльності шкіл, коледжів, дитячих садків та інших навчальних закладів системи ПОП, включаючи коледжі подальшої освіти. Ofsted проводить планові та позапланові перевірки, оцінюючи такі аспекти, як якість викладання, результати навчання учнів, управління та безпека (Ofsted, 2023). Результати інспекцій публікуються у відкритих звітах, що сприяє прозорості та підзвітності навчальних закладів. Методологія Ofsted

базується на чітко визначених критеріях, які регулярно оновлюються. Наприклад, з 2019 року введено нову Рамкову програму інспектування (Education Inspection Framework), що акцентує увагу на якості освітніх програм, а не лише на результатах тестів (Ofsted, 2019). Це свідчить про адаптивність механізмів інспектування до сучасних викликів ПОП, таких як необхідність розвитку критичного мислення та компетентностей учнів. Рамкова програма була оновлена у 2019 році та діє станом на 2025 рік й визначає критерії оцінювання, такі як якість освіти, поведінка та ставлення учнів, особистісний розвиток і ефективність управління (Ofsted, 2019). Ці критерії дають змогу здійснювати комплексний аналіз діяльності навчальних закладів ПОП. Інспекції Ofsted базуються на аналізі даних, спостереженнях за освітнім процесом і зворотному зв'язку від учнів та викладачів. Наприклад, звіт Ofsted за 2023 рік підкреслює, що якість ПОП залежить від відповідності освітніх програм потребам роботодавців і здатності навчальних закладів адаптуватися до змін на ринку праці (Ofsted, 2023). Ofsted також виконує функцію моніторингу, хоч і меншою мірою. Наприклад, у разі виявлення серйозних проблем навчальний заклад може бути переведений під спеціальний нагляд, що передбачає регулярне відстеження прогресу (Perryman, 2021). Такий підхід дає змогу не лише констатувати проблеми, але й сприяти їх вирішенню, що робить Ofsted важливим інструментом у системі освітнього менеджменту.

Роль Ofsted можна порівняти з діяльністю інших інспекційних органів у світі, що дає змогу виявити спільні риси та відмінності у механізмах інспектування й моніторингу. Наприклад, у Нідерландах Інспекція освіти зосереджується на оцінюванні результатів навчання учнів та відповідності навчальних закладів національним стандартам, однак значну увагу приділяє співпраці з місцевими органами влади (Inspectie van het Onderwijs, 2022). На відміну від Ofsted, нідерландська модель більше орієнтована на партнерство, ніж на жорсткий контроль. У США функції інспектування та моніторингу розподілені між державними департаментами освіти та акредитаційними агенціями, такими як AdvancED. Ці структури оцінюють навчальні заклади на основі стандартів акредитації, що включають як академічні, так і організаційні показники (AdvancED, 2020). На відміну від централізованого підходу Ofsted, американська система є більш децентралізованою, що може ускладнювати уніфікацію стандартів. У країнах з перехідною економікою, таких як Україна, механізми

інспектування та моніторингу перебувають на стадії становлення. Державна служба якості освіти України, створена у 2017 році, виконує функції, подібні до Ofsted, однак її діяльність обмежена недостатнім фінансуванням та браком досвіду (Державна служба якості освіти України, 2023). Це підкреслює важливість інституційної спроможності для ефективного функціонування таких органів.

Механізми інспектування та моніторингу, реалізовані через Ofsted та аналогічні органи, мають низку переваг. По-перше, вони сприяють підвищенню якості ПОП шляхом встановлення чітких стандартів та контролю за їх дотриманням (Baxter, 2020). По-друге, публікація результатів інспекцій стимулює навчальні заклади до самовдосконалення та підвищує довіру суспільства до системи ПОП. По-третє, ці механізми дозволяють своєчасно виявляти системні проблеми, такі як нерівність у доступі до освіти. Проте існують і виклики. Критики Ofsted часто зазначають, що інспекції створюють надмірний тиск на вчителів і адміністрацію, що може призводити до стресу та вигорання (Perryman, 2021). Крім того, акцент на стандартизованих показниках іноді ігнорує специфіку окремих навчальних закладів, особливо тих, що працюють у складних соціальних умовах (Radkevych et al., 2023).

Отже, система ПОП у Великій Британії є прикладом збалансованого поєднання стандартизації, практичної орієнтації та гнучкості. Її структура, побудована на чітких рівнях кваліфікацій і забезпечує підготовку фахівців, які відповідають потребам сучасної економіки. Основні види кваліфікацій, такі як NVQ, GNVQ та концепція безперервного навчання, створюють міцну основу для професійного розвитку фахівців. Структура й ключові інституції, такі як коледжі подальшої освіти забезпечують фундаментальну підготовку фахівців, а навчальні центри доповнюють її спеціалізованими практико орієнтованими програмами, що є невід'ємною частиною освітньої екосистеми Великої Британії. Їх взаємозв'язок та адаптивність до суспільних потреб визначають ефективність усієї системи ПОП, якість якої регулюється комплексною системою законів і регуляторних актів, серед яких ключовими є Закон про освіту (2002) і Закон про учнівство, навички, дітей та навчання (2009).

До ключових механізмів забезпечення якості ПОП Великої Британії віднесено процеси сертифікації та акредитації, які доповнюють один одного, але мають різні цілі. Сертифікація фокусується на індивідуальних досягненнях учнів, підтверджуючи

їхню компетентність через видачу кваліфікаційного документа. Натомість акредитація спрямована на інституційний рівень, гарантуючи, що навчальні заклади та програми відповідають стандартам якості, необхідним для підготовки кваліфікованих фахівців. Взаємозв'язок між ними полягає в тому, що акредитовані установи отримують право реалізовувати сертифіковані програми, а сертифікати, видані в рамках таких програм, мають офіційне визнання. Провідну роль у перевірці якості ПОП здійснює інспекція Ofsted. Її діяльність базується на Рамковій програмі інспектування навчальних закладів, інтеграції законодавчих, регуляторних і практичних інструментів для досягнення якісної ПОП.

На основі викладеного, механізми забезпечення якості ПОП у Великій Британії є ефективними на основі їхньої системності, адаптивності та орієнтації на конкретні результати. Правильне впровадження таких механізмів сприяє підвищенню продуктивності, зниженню ризиків і зростанню задоволеності стейкхолдерів. Їх результативність залежить від балансу між стандартизацією та гнучкістю, а також від урахування контекстних особливостей ПОП. Сучасні підходи до забезпечення якості ПОП у Великій Британії є цінними для України, в якій система професійної (професійно-технічної) освіти перебуває на етапі активного реформування, спрямованого на підвищення якості та відповідності сучасним вимогам ринку праці. З огляду на це, для України можна рекомендувати такий британський досвід:

по-перше, розвиток внутрішньої системи забезпечення якості ПОП, що ґрунтується на самооцінюванні навчальних закладів та чітких критеріях оцінювання, встановлених Ofsted. Це дає змогу виявляти сильні сторони та слабкі зони для вдосконалення (Ofsted, 2023a). В Україні подібний підхід частково реалізується через Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України від 06.05.2021 № 509, але його впровадження залишається фрагментарним. Тому для України необхідно розробити та впровадити уніфіковану систему самооцінювання для закладів професійної (професійно-технічної) освіти, адаптувавши британські стандарти Ofsted до національних умов. Це передбачає створення чітких критеріїв оцінювання освітніх і управлінських процесів, а також регулярне навчання педагогічного персоналу методикам самоаналізу. Такий підхід сприятиме підвищенню відповідальності закладів за якість та прозорість

професійної (професійно-технічної) освіти для стейкхолдерів (МОН України, 2021);

по-друге, розвиток партнерства між навчальними закладами ПОП та роботодавцями для впровадження програм учнівства, що поєднують теоретичне навчання з практичною підготовкою на робочому місці. Ця модель забезпечує високу працевлаштованість випускників та відповідність їхніх навичок потребам економіки (Department for Education, 2022). В Україні державно-приватне партнерство в професійній (професійно-технічній) освіті знаходиться на початковому етапі, хоча Стратегія її розвитку до 2023 року вже передбачала цей напрям (МОН України, 2020). З огляду на це, в Україні доцільно розширити практику дуальної освіти, взявши за основу британську модель учнівства. Для цього необхідно стимулювати роботодавців через податкові пільги та субсидії до участі в підготовці робітничих кадрів, а також розробити механізми інтеграції практичного навчання у виробничі процеси. Наприклад, створення регіональних центрів співпраці між закладами професійної (професійно-технічної) освіти та підприємствами може стати ефективним інструментом (Radkevych, 2019);

по-третє, запровадження комплексного підходу до інклюзивної ПОП, зокрема на основі програм стажування для осіб з особливими освітніми потребами. Такі ініціативи дають змогу інтегрувати маломобільні групи у виробниче середовище (Department for Education, 2024). В Україні інклюзивність у закладах професійної (професійно-технічної) освіти поступово розвивається, але бракує системного підходу та ресурсів (МОН України, 2024). Для цього необхідно адаптувати британські програми підтримуючого стажування для осіб з особливими освітніми проблемами в Україні. Це може передбачати створення спеціалізованих тренінгових центрів на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, залучення асистентів та розроблення індивідуальних навчальних планів. Фінансування таких програм можна забезпечити через цільові субвенції, як це передбачено Дорожньою картою розвитку професійно-технічної освіти до 2030 року (Міністерство освіти і науки України, 2024);

по-четверте, регулярне оновлення змісту ПОП відповідно до технологічних і соціально-економічних змін. Наприклад, запровадження у Великій Британії технічних рівнів у 2019 році стало відповіддю на потребу в кваліфікованих кадрах для високотехнологічних галузей (Department for Education, 2019). В

Україні ж застарілий зміст освітніх програм і брак сучасного обладнання залишаються серйозними проблемами (Radkevych, 2018). Тому нагальною є потреба в проведенні комплексного оновлення змісту освітніх програм професійної (професійно-технічної) освіти, орієнтуючись на британський досвід. Це передбачає залучення експертів із високотехнологічних галузей до розроблення професійних стандартів і освітніх програм а також інвестування в модернізацію навчально-виробничої бази через міжнародні гранти та державний бюджет. Пріоритетними мають стати цифрові компетентності та навички роботи з новітніми технологіями;

по-н'яте, підвищення кваліфікації педагогів на основі програм Advanced Teacher Status, що сприяє підтримці високого рівня викладання (Education and Training Foundation, 2023). В Україні післядипломна педагогічна освіта потребує систематизації та оновлення змісту (Bazelyuk et al., 2019). З цією метою доцільно створити національну програму підвищення кваліфікації педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти за прикладом британських моделей. Програма має включати модулі з інноваційних педагогічних технологій, інклюзивного навчання та співпраці з роботодавцями. Фінансування можна забезпечити шляхом запровадження проєктів державно-приватного партнерства та міжнародної технічної допомоги.

Список посилань

AdvancED. (2020). *Standards for quality schools*.
<https://www.advanc-ed.org>

Baxter, J. (2020). *School inspection and the shaping of educational governance*. Routledge.

Bazelyuk, O. V., Kalenskyi, A. A., & Kravets, S. G. (2019). *Organizational and pedagogical support for distance learning in vocational education institutions*. Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

Bennett, R., & McGuinness, S. (2020). *The economics of education: Public benefits and private returns*. Routledge.

Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. W. W. Norton & Company.

Carmines, E. G., & Zeller, R. A. (1979). *Reliability and validity assessment*. Sage Publications.

Department for Education. (2019). *Introduction of T Levels*. <https://www.gov.uk/government/publications/introduction-of-t-levels>

Department for Education. (2022). *Apprenticeships in England: Annual report*. <https://www.gov.uk/government/statistics/apprenticeships-in-england>

Department for Education. (2024). *Supported internships for learners with SEND*. <https://www.gov.uk/government/publications/supported-internships>

Education and Training Foundation. (2023). *Advanced Teacher Status: Enhancing teaching quality*. <https://www.et-foundation.co.uk>

ENQA. (2020). *Standards and guidelines for quality assurance in the European higher education area*. European Association for Quality Assurance in Higher Education. https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2020/09/ESG_2020.pdf

Euler, D. (2013). *Germany's dual vocational training system: A model for other countries?* Bertelsmann Stiftung.

European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. ENQA.

Great Britain. (2002). *Education Act 2002*. The Stationery Office.

Great Britain. (2009). *Apprenticeships, Skills, Children and Learning Act 2009*. The Stationery Office.

Hodgson, A., & Spours, K. (2019). *Further education and skills in England: Where next?* UCL Institute of Education.

Inspectie van het Onderwijs. (2022). *Annual report 2021*. <https://www.onderwijsinspectie.nl>

Institute for Apprenticeships and Technical Education. (2021). *Apprenticeship Standards*. <https://www.instituteforapprenticeships.org>

Legislation.gov.uk. (1982). *Industrial Training Act 1982*. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1982/10/contents>

Legislation.gov.uk. (1992). *Further and Higher Education Act 1992*. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1992/13/contents>

Legislation.gov.uk. (2002). *Education Act 2002*. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/32/contents>

Legislation.gov.uk. (2009). *Apprenticeships, Skills, Children and Learning Act 2009*. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2009/22/contents>

OECD. (2019a). *Education policy outlook 2019: Working together to help students achieve their potential*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/2b8ad56e-en>

OECD. (2019b). *PISA 2018 assessment and analytical framework*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/b25efab8-en>

Ofsted. (2019). *Education Inspection Framework (EIF)*. <https://www.gov.uk/government/publications/education-inspection-framework>

Ofsted. (2023). *Annual Report 2022-2023*. <https://www.gov.uk/government/publications/ofsted-annual-report>

Ofsted. (2023). *Education inspection framework*. <https://www.gov.uk/government/publications/education-inspection-framework>

Perryman, J. (2021). The emotional impact of Ofsted inspections on teachers. *British Educational Research Journal*, 47(4), 891–907. <https://doi.org/10.1002/berj.3721>

Project Management Institute. (2021). *A guide to the project management body of knowledge (PMBOK® Guide)* (7th ed.). PMI.

Quality Assurance Agency. (2022). *Quality Code for Further Education*. <https://www.qaa.ac.uk>

Radkevych, V. O. (2018). *Scientific and methodological support for the modernization of the vocational education system in Ukraine*. Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

Radkevych, V. O. (2019). Development of public-private partnerships in vocational education. *Professional Education*, 2(83), 33–35.

Radkevych, V., Pryhodii, M., Kruchek, V., Voronina-Pryhodii, D., & Kravets, S. (2023). Standardisation of vocational teacher training in Ukraine. *Professional Pedagogics*, 1(26), 94–102. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.94-102>

Smith, J. (2015). The Thatcher revolution and vocational education. *Historical Studies in Education*, 27(2), 89–105.

Tight, M. (2019). *Higher education research: The developing field*. Bloomsbury Academic.

Wolf, A. (2015). *Heading for the precipice: Can further education funding survive?* Gatsby Charitable Foundation.

Woods, P. A., Roberts, A., & Jarvis, J. (2020). *Collaborative school improvement: The power of inspection*. Bloomsbury Publishing.

Державна служба якості освіти України. (2023). *Звіт про діяльність за 2022 рік*. <https://sqe.gov.ua>

Міністерство освіти і науки України. (2020). *Стратегія розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року*. <https://mon.gov.ua>

Міністерство освіти і науки України. (2021). *Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах ПТО (Наказ № 509)*. <https://mon.gov.ua>

Міністерство освіти і науки України. (2024). *Дорожня карта розвитку професійно-технічної освіти до 2030 року*. <https://mon.gov.ua/news/mon-proponue-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-dorozhnoi-karti-rozvitku-profesiynoi-profesiyno-tekhnichnoi-osviti-dlya-osib-z-invalidnistyu-ta-inshikh-malomobilnikh-grup-naselennya-na-peri>

Міністерство освіти і науки України. (2024). *МОН вивчає досвід інклюзивної професійної освіти Великої Британії*. <https://mon.gov.ua>

— 90 —

УДК [377.014.6:005.6]:340.134(436)

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В АВСТРІЇ

Ольга Гайдук,

кандидат педагогічних наук, старший
науковий співробітник відділу зарубіжних
систем професійної освіти Інституту
професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-2290-6669>
e-mail: olyagayduk@ukr.net

Анотація. Досліджено законодавче забезпечення професійної освіти в Австрії. Становлення австрійської системи забезпечення якості професійної освіти відбувалось відповідно до євроінтеграційних процесів ПОН у ЄС. Запуск «Ініціативи якості професійної освіти» (VET quality initiative – QIBV) у 2004 році став значним кроком до